

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
Uitvoering stabilisatiemaatregelen
buitenschil ronddeel De Vijf Koppen

DATUM
18 februari 2021

BIJLAGEN
-

BEHANDELD DOOR
R (Rob) Smeets

ONZE REFERENTIE
2021-05344

E-MAILADRES
Rob.Smeets@maastricht.nl

Geachte raadsleden,

Met mijn [raadsinformatiebrief](#) van 8 december 2020 heb ik u geïnformeerd over de maatregelen voor de stabilisatie van ronddeel De Vijf Koppen. Graag breng ik u op de hoogte van de laatste stand van zaken en de aanvullende stabilisatiewerkzaamheden, die toezien op het stabiliseren en veiligstellen van de buitenschil van het ronddeel.

Laatste meting toont geen verdere vervormingen aan

Bij zowel de eerste als de tweede meting van het ronddeel, bleken er vervormingen (deformaties) aanwezig te zijn, die zorgelijk waren vanwege de al aanwezige uitbuiking. Over één maand tijd werden tot tweemaal toe (september–oktober 2020 en oktober–november 2020) vervormingen van plaatselijk ongeveer 1 cm geconstateerd. Vanaf november 2020 zijn er drie maatregelen genomen om de vervormingen tegen te gaan. Het ronddeel is ingepakt met dekzeilen om inwatering te voorkomen, de voet van het ronddeel is gestabiliseerd met bigbags en zand en het ronddeel is deels uitgegraven, om zo de gronddruk weg te nemen en van binnenuit te stabiliseren.

Bij een derde meting die uitgevoerd is ná het stabiliseren aan de voet van het ronddeel en vóór het uitgraven van het ronddeel, bleken de vervormingen niet meer te zijn toegenomen. Daarmee is sprake van een algemene stabilisering van het ronddeel. Een volgende meting moet uitwijzen of deze algemene stabiliteit ook over een langere periode bevestigd kan worden.

Onderzoek naar constructie ronddeel

De oorzaken van het ontstaan van de deformaties zijn deels in kaart gebracht. Deze houden verband met de gronddruk van binnenuit het ronddeel en het uitspoelen van grond achter de muur van het ronddeel. Afgelopen week hebben we vastgesteld dat de natuurstenen buitenschil van het ronddeel in de loop der tijd los is komen te staan van de mergelmuur aan de binnenzijde van het ronddeel.

De archeologische, bouwhistorische en constructieve onderzoeken hebben veel informatie opgeleverd over de staat en constructieve opbouw van het ronddeel. Hierdoor is het stabilisatieplan voor het ronddeel bijgesteld. Momenteel vindt nog verder onderzoek plaats naar de fundering en oorspronkelijke verbinding tussen de natuursteen buitenschil en de binnenconstructie van mergel. Dit gebeurt met boringen in de muur en de fundering van het ronddeel. Op enkele plekken zal de schil

18 februari 2021

plaatselijk gedemonteerd worden om te achterhalen hoe de schil is opgebouwd en wat de bouwkundige staat is van de schietgaten.

Aan de binnenzijde van het rondeel is een tweede ring/borstwering met gewelven aangetroffen (tot nu toe was dit onbekend) en daardoor blijkt de bereikbaarheid van de buitenschil van binnenuit niet meer mogelijk zonder historisch materiaal te verwijderen. We hebben de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) daarvan op de hoogte gesteld. Het streven is om zo min mogelijk authentiek materiaal te verwijderen.

Planning

Om de schil te stabiliseren, wordt een tijdelijke verankering aangebracht. Dit was niet voorzien, maar blijkt nu noodzakelijk om de losse schil op haar plek te houden. De verankering is zichtbaar aan de buitenzijde van het rondeel. Aan de binnenzijde van het uitgegraven rondeel wordt een container geplaatst om de verankering aan te bevestigen. Om inwatering te voorkomen, worden de dekzeilen opnieuw geplaatst en wordt de afwatering gereguleerd. De uitvoering van de aanvullende stabilisatiewerkzaamheden vindt voor medio maart plaats.

Ondanks al deze maatregelen kan instorting niet worden uitgesloten. Door het wegnemen van de druk en de verankering is die kans wel aanzienlijk kleiner geworden. Restauratie is daarom op korte termijn noodzakelijk waarbij er vooralsnog van wordt uitgegaan dat – net als bij de walmuur – ook hier de hele natuurstenen buitenschil gedemonteerd, opnieuw opgebouwd en bevestigd moet worden. De uitbuiking zal hierbij opgeheven worden. Voor ieders veiligheid blijft het wandelpad van en naar het rondeel afgesloten tot de restauratie van het rondeel heeft plaatsgevonden.

Restauratie van walmuur en rondeel

De vervormingen van het rondeel en de maatregelen hebben invloed op het herstelproces van de aangrenzende walmuur. Er is inmiddels globaal in kaart gebracht hoe de werkzaamheden en een verdere aanpak van het rondeel meegenomen worden in het ontwerp voor de walmuur. Er wordt gewerkt aan een landschapsplan waarin het rondeel en de walmuur zijn opgenomen. Het bouwkundige herstel van de walmuur en het rondeel worden gefaseerd uitgevoerd, omdat het herstel van de walmuur zich in een verder stadium bevindt en het rondeel nog verder moet worden gestabiliseerd.

Gedurende dit proces betrekken we de Welstands-/Monumentencommissie (WMC), de RCE en de vestingpartners intensief en nemen we hun adviezen mee in de brede belangenafweging waar de gemeente bij deze restauratie voor staat. We verwachten als gemeente op korte termijn tot een principebesluit te komen voor wat betreft het weggraven van het grondpakket achter de walmuur, zodat een vergunningsaanvraag voor het bouwkundige herstel van de walmuur een stap dichterbij komt. Over de definitieve keuze voor dit ontwerp-principe, voortkomend uit het eerder toegelichte [voorkeursscenario](#), zal het college een besluit nemen. Na vergunningverlening zal het aanbestedingstraject gestart worden en dienen de (aanvullende) benodigde investeringsmiddelen vanuit het MJIP Vestingwerken gevoteerd te worden. Wanneer de herstelwerkzaamheden van de muur starten, blijft lastig in te schatten gelet op de ontwikkelingen bij het rondeel. Zodra er meer informatie is over de situatie van het rondeel en een principebeslissing van het college, zal ik u direct hierover informeren. De restauratie van rondeel De Vijf Koppen zal in ieder geval niet vóór 2022 plaatsvinden.

Archeologische vondsten

De stabilisering en constructieve onderzoeken bij het rondeel zijn gepaard gegaan met bouwhistorische en archeologische werkzaamheden, waardoor het rondeel onderzocht en gedocumenteerd kon worden. Daarmee is Maastricht meer te weten gekomen over de meer dan vijf

18 februari 2021

eeuwen oude geschiedenis van de vestingwerken op deze locatie. Bij de archeologische en bouwhistorische onderzoeken aan de binnenzijde van het rondeel, zijn er op verschillende plekken tongewelven ontdekt achter de schietgaten. Een tongewelf is een boogvormig, constructief element, in dit geval van mergel. Waar deze gewelven exact voor dienden is nog niet helemaal duidelijk. Ook is een tweede ring/borstwering aangetroffen, die samen met de tongewelven op een voorheen onbekende bouwfase wijst. Een van de schietgaten in het rondeel is blootgelegd. Hier is ook een vierkante schoorsteen opgemetseld, die waarschijnlijk als rookafvoer vanuit de onderste kazemat diende. Ook zijn er waardevolle vondsten gedaan zoals de muurschildering van een duif of andersoortige vogel en restanten van een poort/doorgang tussen de (ingestorte) walmuur en het rondeel ter hoogte van de weergang. Er was dus een functionele verbinding tussen deze ruimten in het verleden.

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd, maar als u nog vragen heeft, ben ik uiteraard altijd bereid u verdere uitleg te geven. Liefst doe ik dat natuurlijk graag op locatie met een delegatie van uw raad. Ik hoop van harte dat de gelegenheid hiertoe zich snel weer voor kan doen, gelet op de geldende richtlijnen in verband met COVID-19.

Hoogachtend,

Gert-Jan Krabbendam,
Wethouder Klimaat & Energie, Ruimtelijke ontwikkeling en Mobiliteit.